

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskiem zmiany §. 3. Statutu krajowego w ten sposób, iżby Rektorowi c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie przyznany był głos wirylny w Sejmie krajowym.

Wysoki Sejmie!

Towarzystwo politechniczne we Lwowie wniosło do Wys. Sejmu pod dniem 3. Października 1881 do l. 475 petycję o przyznanie głosu wirylnego w Sejmie każdoczesnemu rektorowi Lwowskiej c. k. Szkoły politechnicznej.

Petycja ta przekazana na posiedzeniu z 5. Października 1881 do komisji prawniczej, została wprowadzie przez nią załatwiona wnioskiem odstąpienia petycji Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia Wys. Sejmowi odpowiednich wniosków na najbliższej sesji Sejmowej, atoli wniosek ten komisji prawniczej nie przyszedł już, z powodu zamknięcia sesji, pod obrady Wys. Sejmu.

Uchwałą z dnia 21. Października 1881 przekazał Wys. Sejm wszystkie petycje w Izbie niezadowolone, a przeto także powyższą, Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Sprawa, będąca przedmiotem tej petycji, poruszoną już była dawniej, a mianowicie w r. 1876 wniosło było kolegium profesorów Lwowskiej c. k. Akademii technicznej do Wys. Sejmu tej samej treści petycję, która przez ówczesną komisję prawniczą po myśli petentów załatwiona została, jednakże dla braku czasu na stół Wys. Izby już nie przysłała. W r. 1880 poruszoną została ta sprawa ponownie w petycyach Lwowskiego Towarzystwa politechnicznego i rektoratu c. k. Szkoły politechnicznej, które wszakże w tym roku nie doczekały się załatwienia nawet w komisji, do której przekazane zostały.

Wznowiona obecnie po raz trzeci sprawa ta przedstawia się jak następuje:

Statut krajowy z dnia 26. Lutego 1861 Nr. 1. Dz. u. p. powołuje w §. 3. w skład Sejmu krajowego obok posłów, pochodzących z wyboru, także członków z głosem wirylnym, który niezawisłe od wyboru, przysłuża *eo ipso facto* osobom, piastującym wymienione tam godności duchowne i świeckie. Obok książąt kościoła przyznaje w ten sposób Statut krajowy głos w Sejmie rektorom uniwersytetów w Krakowie i we Lwowie.

Nie trudno odgadnąć myśli, jaką kierował się ustawodawca, wydając takie postanowienie, zwłaszcza, jeżeli się ma na względzie zasadę, na jakiej krajowa ordynacya wyborcza się opiera.

Zasadą tą jest podział wyborców na grupy według interesów społecznych i ekonomicznych i cenzus wyborczy, oparty na ilości opłacanych c. k. Skarbowi podatków. Ztąd też gdy posłowie wychodzący z wyborów, reprezentują przeważnie interesa materyalne poszczególnych klas ludności, jako to: właścicielei większej i mniejszej posiadłości, mieszkańców miast, kupców i przemysłowców, chciał ustawodawca niezawisłe od wyborów zapewnić głos w Sejmie również przedstawicielom moralnych interesów ludności, dając głos wirylny reprezentantom wyznań w osobach biskupów, zaś reprezentantom nauki w osobach rektorów obu uniwersytetów, jako najwyższych zakładów naukowych, które w kraju naszym podówczas istniały.

Od tego czasu faktyczny stan rzeczy uległ zmianie o tyle, że powstał w naszym kraju trzeci zakład naukowy najwyższej kategorii, a jest nim c. k. Szkoła politechniczna we Lwowie. Najwyższem postanowieniem z dnia 12. Listopada 1871 została była Szkoła techniczna przemieniona w Akademię techniczną pod kierownictwem wybieralnego przez kolegium profesorskie Rektora Akademii, a Najwyższem postanowieniem z dnia 8. Października 1877 zmienioną została także dotychczasowa nazwa zakładu na odpowiadającą teraźniejszej jego organizacyi nazwę: „c. k. Szkoła politechniczna“ (technische Hochschule).

Gdy więc obecnie tak pod względem wewnętrznej organizacyi, a mianowicie urzędowania fakultetów, instytucyi docentów i profesorów, prawa wolnego wyboru dziekanów i rektora, a wreszcie od r. 1878/9 także pod względem egzaminów rządowych, c. k. Szkoła politechniczna postawioną została formalnie na równi z c. k. Uniwersytetem, nie widzi Wydział krajowy powodu, dla któregoby Rektorowi tego zakładu nie miało przysługiwać prawo głosu wirylnego w Sejmie krajowym na równi z Rektorami c. k. Uniwersytetów. A gdy nadto będzie to niezawodnie z korzyścią dla kraju, jeżeli w Sejmie także umiejętności techniczne przez najbardziej powołanego do tego reprezentanta będą zastąpione, — uznał Wydział krajowy za rzecz słuszną i pożyteczną zgodnie z petycją Lwowskiego Towarzystwa politechnicznego zaproponować Wys. Sejmowi uchwalenie zmiany Statutu krajowego w tym kierunku, iżby każdoczesnemu Rektorowi c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie przysługiwał głos wirylny w Sejmie krajowym.

Wydział krajowy wnosi więc:

„Wysoki Sejm krajowy raczy uchwalić załączony obok *W.* projekt dodatku do §. 3. Statutu krajowego z dnia 26. Lutego 1861.“

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 18. Listopada 1881.

Marszałek krajowy:

Dr. Mikołaj Zyblíkiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego:

Oktaw Pietruski w. r.

Sprawozdawca.

P r o j e k t.

Ustawa

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem
zawierająca dodatek do §. 3. Statutu krajowego z dnia 26. Lutego
1861, powołujący Rektora c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie
na członka Sejmu krajowego z głosem wirylnym.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem
Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Oprócz osób, w §. 3. Statutu krajowego z dnia
26. Lutego 1861 wymienionych, jest członkiem Sej-
mu także Rektor c. k. Szkoły politechnicznej we
Lwowie.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie z dniem
jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Mi-
nistrowi Spraw wewnętrznych.

